

A – 33^e zondag – 14/15 november 2020

Spreuken 31,10-13.19-20.30-31; Ps 128(127); 1 Tess. 5,1-6; Mat 25,14-30

Rechten en plichten

Toen in augustus 1789 in het revolutionaire Frankrijk de Staten Generaal vergaderden over een nieuwe Grondwet, wilde men ook een Verklaring van de Rechten van de Mens opstellen. Er werd heftig gediscussieerd. Veel leden van de Staten, met name de priesters, wilden dat het niet alleen verklaring zou worden van de *rechten* van de mensen, maar ook van de *plichten*. Dus een “Verklaring van de Rechten en de Plichten van de Mens”. De achterliggende gedachte was natuurlijk dat de samenleving, waarin wij leven, ons wel garandeert dat wij rechten hebben, en dat wij in een rechtsstaat leven, maar dat dit inhoudt dat wij ten opzichte van die samenleving, ook plichten hebben..

Het voorstel werd toen, om allerlei redenen, niet aangenomen, en het werd inderdaad een Verklaring van slechts de Rechten van de Mens. En in 1948 werd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens aangenomen. Ook dit keer zonder de plichten.

Het is en blijft jammer – maar dat is mijn persoonlijke mening – dat in beide gevallen, in 1789 en in 1948, het niet een Verklaring is geworden van de Rechten en de Plichten van de Mens. Het is vanzelfsprekend dat iemand die rechten heeft, ook de daarbij behorende plichten heeft. De bekende theoloog Hans Küng en enkele anderen hebben in 1998 nog eens een poging gewaagd bij de Verenigde Naties om een Universele verklaring van rechten en plichten afgekondigd te krijgen. Maar ook dat initiatief kreeg geen bijval.

Had men toen, in 1789 bij de Franse Revolutie, en in 1948, bij de vergadering van de Verenigde Naties, maar beter geluisterd naar Jezus. Naar die parabel die Jezus ons vandaag vertelt, en die onze Westerse samenleving zo diep heeft beïnvloed dat het spreekwoordelijk is geworden: talenten in de betekenis van gave die je hebt. Want die derde man, die het talent dat hij van zijn baas had gekregen, op een veilige plek had verstopt en er verder niets mee heeft gedaan, had daartoe het volste recht. Het behoort tot de Rechten van de Mens dat je dingen mag verstoppen, en dat je er niets mee doet. Wat Jezus die derde dienaar verwijt, is niet het recht te verstoppen, maar dat hij het blijkbaar niet als een plicht heeft gevoeld om er iets mee te doen.

De reactie van Jezus is dan nogal heftig. “Slechte en luie knecht ... onnutte knecht”.

Wij zijn in onze jonge jaren allemaal nog opgeleid in een wereld waar we niet mochten “nietsdoen”. “Heb je niks te doen?”, vroegen onze ouders als we ergens voor ons uit zaten te staren. Dat hebben wij allemaal ooit wel eens gehoord.

Kijken we dus naar onszelf: iedereen van ons heeft talenten. De een wat meer voor het ene, de andere wat meer voor het andere. De een meer voor taal, de ander meer voor wiskunde. De een meer voor techniek, de andere meer voor muziek. Voor het ene hebben wij vijf talenten, voor het andere twee talenten, voor weer iets anders maar één talent (in mijn geval was dat wiskunde). Maar allemaal hebben wij 5 + 2 + 1 talenten. Want die drie dienaars waarover Jezus vandaag in de parabel spreekt, dat zijn er in feite maar één. Dat ben ik zelf. Laat ik die parabel maar rustig op mijzelf toepassen. Want, als ik het Evangelie van vandaag goed heb gelezen, dan moet ik mij de vraag stellen: ben ik ook niet, in bepaalde periodes in mijn leven, op bepaalde gebieden, óók die dienaar die weliswaar een talent heeft gekregen, maar die er niets mee heeft gedaan. Heb ik in mijn leven wel gedaan wat ik moest doen? Heb ik niets laten liggen van wat ik eigenlijk had moeten doen?

De derde man uit de parabel van vandaag had tegen zijn heer kunnen zeggen : “ik heb toch niets fout gedaan”. Zijn baas zou vandaag zeggen: “Je hebt niets fout gedaan, jouw fout is dat je niets hebt gedaan”.

Dat is het dus waar we vandaag over mogen nadenken: niets doen, als je iets had móéten doen.

Régis de la Haye, diaken